MACIEJ SZPUNAR
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2025. május 22. [1]

C-416/24. és C-417/24. sz. egyesített ügyek

On Air Media Professionals SRL
kontra
Agenția pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii (C-416/24)
és
Different Media SRL
kontra
Ministerul Antreprenoriatului și Turismului – Agenția pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii, Atragere de Investiții și Promovare a Exportului Iași
(C-417/24)

(a Curtea de Apel Bacău [bákói ítélőtábla, Románia] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – Állami támogatások – 651/2014/EU rendelet – A belső piaccal összeegyeztethető bizonyos támogatási kategóriák mentessége – A román nyelvű változat fordítási hibája – A hibát helyesbítő rendelet joghatásai – A helyesbítés előtt, a rendelet hibás változata alapján nyújtott támogatás visszatérítésének lehetősége”

I. Bevezetés

1. Mi a sorsa azoknak a támogatási intézkedéseknek, amelyeket egy tagállam az Európai Bizottság rendeletének hibás, de az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* szabályszerűen közzétett nyelvi változatára hivatkozva hozott meg? Ez az a kérdés, amelyre a Bíróságnak a jelen ügyben lényegében választ kell adnia, mivel Románia a 651/2014/EU rendelet [2] (a továbbiakban: általános csoportmentességi rendelet) román nyelvű változatára hivatkozva olyan vállalkozásoknak nyújtott bizonyos támogatásokat, amelyek nem voltak jogosultak azok igénybevételére.

2. Arra a kérdésre, hogy ilyen helyzetben a tagállam köteles-e visszatéríttetni az ilyen támogatást, a Bíróságnak az uniós jog közzétételére és alkalmazására vonatkozó különböző elvek hatályát kell tisztáznia az Európai Unió nyelvhasználati szabályainak fényében.

[1] Eredeti nyelv: francia.

[2] A Szerződés 107. és 108. cikke alkalmazásában bizonyos támogatási kategóriáknak a belső piaccal összeegyeztethetővé nyilvánításáról szóló, 2014. június 17-i bizottsági rendelet (HL 2014. L 187., 1. o.; helyesbítések: HL 2016. L 149., 8. o.; HL 2021. L 365., 47. o.).

II. Jogi háttér

A. Az uniós jog

1. Az általános csoportmentességi rendelet

3. Az általános csoportmentességi rendelet (14) preambulumbekezdése kimondja:

„E rendelet hatálya alól – a természeti katasztrófa okozta károk helyreállítására irányuló támogatási programok kivételével – ki kell zárni a nehéz helyzetben lévő vállalkozásoknak nyújtott támogatást, mivel azt a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról szóló, 2004. október 1-jei közösségi iránymutatás alkalmazásának meghosszabbításáról szóló bizottsági közleménnyel meghosszabbított, a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról szóló iránymutatás vagy az iránymutatást felváltó új iránymutatás szerint kell vizsgálni, az iránymutatás kijátszásának megakadályozása érdekében. A jogbiztonság biztosítása érdekében olyan egyértelmű kritériumokat kell felállítani, amelyek ismeretében nem szükséges egy vállalkozás helyzetének valamennyi sajátosságát megvizsgálni annak megállapításához, hogy a vállalkozás e rendelet értelmében nehéz helyzetben lévő vállalkozásnak minősül-e.”

4. Az említett rendelet „Hatály” című 1. cikke (4) bekezdésének c) pontja az alábbiak szerint rendelkezik:

„E rendelet nem alkalmazható a következőkre:

[…]

c) nehéz helyzetben lévő vállalkozásoknak nyújtott támogatás, a természeti katasztrófa okozta károk helyreállítására irányuló támogatási programok kivételével.”

5. Az említett rendelet „Fogalommeghatározások” című 2. cikke 18. pontja a) alpontjának első mondata a következőket írja elő:

„E rendelet alkalmazásában:

[…]

18. »nehéz helyzetben lévő vállalkozás«: olyan vállalkozás, amely tekintetében a következő feltételek közül legalább egy fennáll:

a) Korlátolt felelősségű társaság esetén (kivéve a *kevesebb mint* három éve létező [kis- vagy középvállalkozásokat (kkv)], illetve a kockázatfinanszírozási támogatásra való jogosultság alkalmazásában az első kereskedelmi értékesítéstől számítva kevesebb mint hét éve működő olyan kkv-kat, amelyek a kiválasztott pénzügyi közvetítő által végzett átvilágítást követően kockázatfinanszírozási beruházásra jogosultak) jegyzett részvénytőkéjének több mint a fele elveszett a felhalmozott veszteségek miatt […]” [3]

[3] Kiemelés tőlem.

6. Ami e rendelkezést illeti, a román nyelvű változatban a „*kevesebb mint* három éve létező” kifejezést „*legalább* három éve létező” kifejezéssel fordították le.[4]

2. Az (EU) 2021/452 rendelet

7. Az (EU) 2021/452 rendelet[5] („helyesbítő rendelet”) (1) és (2) preambulumbekezdése kimondja:

„(1) A[z általános csoportmentességi rendelet] román nyelvi változata a 2. cikk 18. pontja a) alpontjának első mondatában és a 2. cikk 18. pontja b) alpontjának első mondatában olyan hibákat tartalmaz, amelyek megváltoztatják a rendelkezések értelmét.

(2) A[z általános csoportmentességi rendelet] román nyelvű változatát ezért ennek megfelelően helyesbíteni kell. Ez a helyesbítés a többi nyelvi változatot nem érinti.”

8. E rendelet 1. cikke kimondja:

„A[z általános csoportmentességi rendelet] a következőképpen kerül helyesbítésre:

1. A 2. cikk 18. pontja a) alpontjának első mondata helyébe a következő szöveg lép: »Korlátolt felelősségű társaság esetén (kivéve a kevesebb mint három éve létező kkv-kat, illetve a kockázatfinanszírozási támogatásra való jogosultság alkalmazásában az első kereskedelmi értékesítéstől számítva kevesebb mint hét éve működő olyan kkv-kat, amelyek a kiválasztott pénzügyi közvetítő által végzett átvilágítást követően kockázatfinanszírozási beruházásra jogosultak) jegyzett részvénytőkéjének több mint a fele elveszett a felhalmozott veszteségek miatt.«

[…]”

9. A rendelet 2. cikke kimondja:

„Ez a rendelet a[Hivatalos Lapban] való kihirdetését követő huszadik napon lép hatályba.”

3. A C(2020) 5949 final határozat

10. A Bizottság a C(2020) 5949 final határozattal[6] engedélyezte „A kkv-k és nagyvállalkozások támogatása a Covid19-világjárvány okozta gazdasági válság leküzdése érdekében” elnevezésű állami támogatási programot (a továbbiakban: az alapeljárás tárgyát képező támogatási program), amelyet Románia 2020. augusztus 20-án jelentett be a Bizottságnak.

[4] Kiemelés tőlem.

[5] A Szerződés 107. és 108. cikke alkalmazásában bizonyos támogatási kategóriáknak a belső piaccal összeegyeztethetővé nyilvánításáról szóló 651/2014/EU bizottsági rendelet román nyelvű változatának helyesbítéséről szóló, 2021. március 15-i bizottsági rendelet (HL 2021. L 89., 1. o.).

[6] A 2020. augusztus 27-i határozat az SA.58166 (2020/N) számú állami támogatásról – Románia – Covid19: A kkv-k és a nagyvállalatok támogatása a Covid19-világjárvány okozta gazdasági válság leküzdése érdekében (HL 2020. C 302., 1. o.).

11. Az említett határozat (16) és (47) preambulumbekezdése kimondja:

„(16) Az intézkedés alapján nem nyújtható támogatás olyan vállalkozásoknak, amelyek 2019. december 31-én az általános csoportmentességi rendelet, a mezőgazdasági csoportmentességi rendelet[7] vagy a halászati és akvakultúra-ágazati csoportmentességi rendelet[8] értelmében nehéz helyzetben vannak.

[…]

(47) Ennek megfelelően a Bizottság úgy véli, hogy az intézkedés szükséges, megfelelő és arányos valamely tagállam gazdaságában bekövetkezett komoly zavar megszüntetéséhez, és hogy az intézkedés megfelel az ideiglenes keret valamennyi feltételének. Különösen:

[…]

• Az intézkedés keretében nem nyújtható támogatás olyan vállalkozásoknak, amelyek 2019. december 31-én már nehéz helyzetben voltak (lásd a (16) preambulumbekezdést). Az intézkedés tehát megfelel az ideiglenes keret 22. pontjának c) alpontjában foglaltaknak;

[…]”

B. A román jog

1. 130/2020. sz. OUG

12. A 2020. július 31-i Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 130/2020 privind unele măsuri pentru acordarea de sprijin financiar din fonduri externe nerambursabile, aferente Programului operațional Competitivitate 2014-2020, în contextul crizei provocate de COVID-19, precum și alte măsuri în domeniul fondurilor europene (a Covid19-válsággal összefüggésben a 2014 és 2020 közötti versenyképességi operatív programhoz [POC 2014-2020] kapcsolódó pénzügyi támogatás vissza nem térítendő külső forrásokból történő nyújtását szolgáló egyes intézkedésekről, valamint az uniós források területét érintő más intézkedésekről szóló 130. sz. sürgősségi kormányrendelet)[9] (a továbbiakban: 130/2020. sz. OUG) 4. cikkének (1) bekezdése az alábbiak szerint rendelkezik:

„A mikrotámogatások értéke 2000 euró, és azok nyújtása – az Európai Regionális Fejlesztési Alapról és a »Beruházás a növekedésbe és munkahelyteremtésbe« célkitűzésről szóló egyedi rendelkezésekről, valamint az 1080/2006/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. december 17-i 1301/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet [HL 2013. L 347., 289. o.; helyesbítés: HL 2016. L 330., 17. o.] módosított változata 3. cikkének (1) bekezdésének, valamint az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra, a Kohéziós Alapra, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról, az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra

7 Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. és 108. cikkének alkalmazásában a mezőgazdasági és erdészeti ágazatban, valamint a vidéki térségekben nyújtott támogatások bizonyos kategóriáinak a belső piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánításáról szóló, 2014. június 25-i 702/2014/EU bizottsági rendelet (HL 2014. L 193., 1. o.; helyesbítés: HL 2020. L 191., 6. o.).

8 Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. és 108. cikke alkalmazásában a halászati és akvakultúra-termékek előállításával, feldolgozásával és forgalmazásával foglalkozó vállalkozások számára nyújtott támogatások bizonyos fajtáinak a belső piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánításáról szóló, 2014. december 16-i 1388/2014/EU rendelet (HL 2014. L 369., 37. o.).

9 *Monitorul Oficial al României*, I. rész, 705. szám, 2020. augusztus 6.

vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1083/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. december 17-i 1303/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet [HL 2013. L 347., 320. o.; helyesbítések: HL 2019. L 30., 121. o.; HL 2019. L 30., 122. o.; HL 2017. L 20., 4. o.; HL 2016. L 200., 140. o.] 67. cikke (1) bekezdésének c) pontjának megfelelően – kizárólag egy alkalommal, átalányösszeg formájában történik."

13. Az 130/2020. sz. OUG 6. cikke értelmében az ezen sürgősségi kormányrendelet 4. cikkének (1) bekezdésében említett mikrotámogatások állami támogatási szerződés alapján nyújthatók azoknak a kedvezményezetteknek, akik a következő feltételeket együttesen teljesítik: a) a támogatási kérelem benyújtásának időpontját megelőzően legalább egy naptári éven keresztül folytattak szokásos/működési tevékenységet, kivéve a PFA/CMI-t, amely esetében a tevékenység megkezdésére legkésőbb 2020. február 1-jéig kerülhetett sor; b) a támogatási kérelem benyújtását megelőző pénzügyi évben a támogatási kérelem benyújtásának időpontjában legalább 5000 eurónak megfelelő összegű forgalmat értek el román lejben (RON), kivéve az 5. cikk (1) bekezdésének a) pontjában említett állami támogatás kedvezményezettjeit, a 2019-ben alapított, 5000 eurónál kevesebb árbevétellel rendelkező kedvezményezetteket, amelyek esetében a minimális árbevételi küszöbértéket a 2019. évben tevékenységgel töltött teljes hónapok számának és a 415 euró összegének szorzataként kell kiszámítani, valamint az 5. cikk (1) bekezdésének b) és c) pontjában említett állami támogatás kedvezményezettjeit; c) a mikrotámogatás formájában nyújtott támogatás odaítélésétől számított legalább hat hónapig folytatják tevékenységüket.

14. Az 130/2020. sz. OUG 32. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy az állami támogatás nyújtásának szabályait az Európai Bizottság véleményétől függően az állami támogatási rendszer, kkv-knak szóló támogatás keretében kell meghatározni, illetve a (2) bekezdés szerint az állami támogatási rendszer, kkv-knak szóló támogatás módosítása és/vagy kiegészítése a Bizottság engedélyezési határozata közzétételének napjától lép hatályba.

2. Az 1060/2857/2020. sz. rendelet

15. A Ministeriu Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri (Gazdasági, Energiaügyi és Kereskedelmi Minisztérium, Románia) és a Ministerul Fondurilor Europene (Európai Alapok Minisztériuma, Románia) által kiadott, 2020. szeptember 8-i Ordinul nr. 1060/2857/2020 pentru aprobarea Schemei de ajutor de stat – Sprijin pentru IMM-uri în vederea depășirii crizei economice generate de pandemia de COVID-19 (az állami támogatási rendszer, a Covid19-világjárvány által előidézett gazdasági és pénzügyi válság leküzdése céljából a kkv-k részére nyújtott támogatás jóváhagyásáról szóló 1060/2857/2020. sz. rendelet; a továbbiakban: 1060/2857/2020. sz. rendelet)[10] mellékletének 3. cikke többek között a következő meghatározást tartalmazza:

„[…]

3.6 »nehéz helyzetben lévő vállalkozások« – a[z általános csoportmentességi rendelet] 2. cikkének 18. pontja a) alpontja szerint egy vállalkozás a következő helyzetekben minősül nehéz helyzetben lévőnek: i. korlátolt felelősségű társaság esetén (kivéve a legalább három éve létező kkv-kat) a jegyzett részvénytőkéjének több mint a fele elveszett a felhalmozott veszteségek miatt. Ez abban az esetben fordul elő, ha a felhalmozott veszteségeknek a tartalékokból (és minden olyan elemből, amelyet általában a társaság sajáttőkéje részének tekintenek) történő

[10] *Monitorul Oficial al României*, I. rész, 835. szám, 2020. szeptember 11.

levonásával a jegyzett részvénytőke felét meghaladó negatív eredmény keletkezik. E rendelkezés alkalmazásában a »korlátolt felelősségű társaság« különösen a 2013/34/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv[11] I. mellékletében említett vállalkozástípusokat jelenti, és a »részvénytőke« adott esetben magában foglal minden névértéken felüli befizetést […].”

16. E melléklet 6.19. pontja szerint az állami támogatási rendszer keretében hozott intézkedések alapján nyújtott támogatásra vonatkozó általános támogathatósági feltételek a következők: a) a kedvezményezettek 2019. december 31-én nem voltak az általános csoportmentességi rendelet 2. cikkének 18. pontja értelmében nehéz helyzetben; b) nem hoztak vagy nem hajtottak végre velük szemben állami támogatás visszatérítésére irányuló határozatot; c) nem kötöttek csődegyezséget, és nem állnak felszámolási, fizetésképtelenségi vagy csődeljárás alatt.

3. A 2989/2020. sz. rendelet

17. A 2020. szeptember 30-i Ordinul nr. 2989/2020 privind aprobarea Procedurii de implementare a măsurii „Microgranturi acordate din fonduri extern nerambursabile” din cadrul schemei de ajutor de stat instituite prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 130/2020 privind unele măsuri pentru acordarea de sprijin financiar din fonduri extern nerambursabile, aferente Programului operațional Competitivitate 2014 - 2020, în contextul crizei provocate de COVID-19, precum și alte măsuri în domeniul fondurilor europene (a 130/2020. sz. OUG által létrehozott állami támogatási rendszer keretében „Vissza nem térítendő külső forrásokból nyújtott mikrotámogatások” elnevezésű intézkedés végrehajtására vonatkozó eljárás jóváhagyásáról szóló 2989/2020. sz. rendelet[12] 8.11. pontja lényegében azt írja elő, hogy az állami támogatás teljes egészében visszafizettetésre kerül, ha a finanszírozási szerződések aláírását követően elvégzett ellenőrzések eredményeképp megállapítást nyer, hogy a kedvezményezett nem tartozik a 130/2020. sz. OUG-ban meghatározott támogatható kedvezményezettek kategóriájába.

III. Az alapügy, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések és a Bíróság előtti eljárás

18. Románia 2020. augusztus 20-án értesítette a Bizottságot az alapeljárás tárgyát képező támogatási programról. A Bizottság a C(2020) 5949 final határozattal engedélyezte ezt a támogatási programot.

19. Az említett határozat (16) preambulumbekezdése szerint az engedélyezett program alapján nem nyújtható állami támogatás olyan vállalkozásoknak, amelyek 2019. december 31-én az általános csoportmentességi rendelet 2. cikkének 18. pontja értelmében nehéz helyzetben voltak. Amint az a határozat (47) preambulumbekezdéséből kitűnik, ez volt az egyik olyan feltétel, amelyet a Bizottság meghatározott annak érdekében, hogy a támogatási programot szükségesnek, megfelelőnek és arányosnak, tehát a belső piaccal összeegyeztethetőnek nyilváníthassa.

20. A C(2020) 5949 final határozat közlését követően az alapügy tárgyát képező támogatási programot az 1060/2857/2020. sz. rendelet hajtotta végre.

[11] A meghatározott típusú vállalkozások éves pénzügyi kimutatásairól, összevont (konszolidált) éves pénzügyi kimutatásairól és a kapcsolódó beszámolókról, a 2006/43/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 78/660/EGK és a 83/349/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. június 26-i irányelv (HL 2013. L 182., 19. o.).

[12] *Monitorul Oficial al României*, I. rész, 902. szám, 2020. október 5.

21. A rendelet 4. cikkének (1) bekezdése a kkv-k bizonyos kategóriái számára kedvezményezettenként legfeljebb 2000 euró összegű támogatás nyújtását írta elő.

22. A C(2020) 5949 final határozatnak megfelelően a támogatást kérelmező kedvezményezettek által teljesítendő általános támogathatósági feltételek egyike az említett rendelet mellékletének 6.19. pontja szerint az volt, hogy 2019. december 31-én nem voltak nehéz helyzetben az általános csoportmentességi rendelet 2. cikkének 18. pontja értelmében. Az e cikkben szereplő „nehéz helyzetben lévő vállalkozás” fogalmát e melléklet 3.6. pontjának i. alpontja megismételte, és kizárta a hatálya alól a „legalább három éve létező” kkv-kat.

23. Az alapeljárás tárgyát képező támogatási program keretében az On Air Media és a Different Media román jog szerinti korlátolt felelősségű társaságok 2020. december 10-én támogatási szerződéseket kötöttek, amelyek alapján egyenként 9679 RON (hozzávetőleg 1945 euró) összegű mikrotámogatásban részesültek, amelynek célja a Covid19 által okozott gazdasági válság leküzdése volt.

24. Mindegyik mikrotámogatásról a későbbiekben 2022. november 8-án és október 18-án kelt, állami támogatás visszatérítésére vonatkozó határozat született. A román hatóságok úgy ítélték meg, hogy az alapeljárás felperesei nem feleltek meg a szóban forgó támogatás igénybevételének egyik jogi feltételének, mivel 2019. december 31-én az 1060/2857/2020. sz. rendelet melléklete 3.6. pontjának i. alpontja értelmében vett „nehéz helyzetben lévő vállalkozásoknak” minősültek, miután az e társaságok által ezen időpontban kimutatott tőkeveszteségek jelentősen meghaladták a jegyzett tőkéjüket.

25. Az alapeljárás felperesei e határozatok ellen keresetet nyújtottak be a Tribunalul Neamț-hoz (Nemc megyei törvényszék, Románia). Azt állították, hogy teljesítik a mikrotámogatások igénybevételére előírt valamennyi feltételt, és különösen, hogy nem rendelkeznek az általános csoportmentességi rendelet 2. cikke 18. pontja értelmében vett nehéz helyzetben lévő vállalkozások jellemzőivel. Álláspontjuk szerint ugyanis e rendelkezések kizárják a „nehéz helyzetben lévő vállalkozások” kategóriájából a „legalább három éve létező kkv-kat”. Márpedig a felperesek a támogatási szerződésük megkötésekor már tizenhárom, illetve tizennyolc éve léteztek.

26. A Tribunalul Neamț (Nemc megyei törvényszék) e kereseteket elutasította. E bíróság arra hivatkozott, hogy az általános csoportmentességi rendelet román nyelvű változatát a támogatás odaítélését követően a helyesbítő rendelettel helyesbítették, amely ily módon úgy rendelkezett, hogy csak a *kevesebb mint* három éve létező kkv-k – és nem, mint az eredeti változatban, a *legalább* három éve létező kkv-k – esnek ki a „nehéz helyzetben lévő vállalkozások” fogalmának hatálya alól, és így jogosultnak minősülnek a szóban forgó támogatásra.

27. A törvényszék megállapította, hogy a helyesbítő rendelet nem módosította az általános csoportmentességi rendeletet, hanem annak román nyelvű változatát helyesbítette, mivel az eredeti, angol nyelvű változat már annak elfogadásától kezdve a „*kevesebb mint* három éve létező” vállalkozásokra utalt. A törvényszék ezért az általános csoportmentességi rendelet 2. cikkének a helyesbítő rendelettel helyesbített 18. pontját alkalmazta, és megállapította, hogy az alapeljárás felperesei a kérelmük benyújtásának időpontjában nem feleltek meg valamennyi támogathatósági feltételnek.

28. Az alapügy felperesei a kérdést előterjesztő bíróság, a Curtea de Apel Bacău (bákói ítélőtábla, Románia) előtt nyújtottak be felülvizsgálati kérelmet.

29. A felperesek először is azt állítják, hogy a visszatérítésre vonatkozó határozatok alapját a helyesbítő rendelet által bevezetett módosítás képezi, amelyre 2021 márciusában, több mint három hónappal a szerződés aláírása után és több mint két hónappal azt követően került sor, hogy a támogatásokat vállalkozások számára szükséges berendezések beszerzéséhez felhasználták volna. Ezért a felperesek azt kifogásolják, hogy az elsőfokon eljáró bíróság visszamenőleges hatállyal alkalmazta ezt a rendelkezést.

30. Másodszor, az alapeljárás felperesei vitatják a „rendelet eredeti változata” fogalmát, amely az elsőfokú ítélet indokolásában szerepel. Úgy vélik, hogy ennek a fogalomnak nincs jogalapja, mivel a román nyelv ugyanúgy az Unió hivatalos nyelvei közé tartozik, mint a többi 23 nyelv bármelyike.

31. Harmadszor, arra hivatkoznak, hogy a támogatási szerződés aláírásának időpontjában az általános csoportmentességi rendelet román nyelvű változata már több mint hat éve módosítás nélkül hatályban volt, és hogy e rendelet szövege teljes mértékben összhangban volt a jelen ügyben releváns összes többi jogalkotási aktussal, különösen az azonos szöveget tartalmazó1060/2857/2020. sz. rendelettel. Ilyen körülmények között a felperesek azt állítják, hogy jóhiszeműen nyújtották be az állami támogatás iránti kérelmüket, írták alá a támogatási szerződést, és teljesítették azt.

32. A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, azt a kérdést kell eldöntenie, hogy egy uniós rendelet hivatalos nyelvi változatának helyesbítéséről szóló rendelet, azaz a helyesbítő rendelet elfogadása azzal a joghatással jár-e, hogy a helyesbített változatot az eredeti rendelet hatálybalépésétől kezdődően visszamenőleges hatállyal kell alkalmazni, vagy az kizárólag a helyesbítő rendelet hatálybalépését követően fejt ki joghatásokat.

33. A bíróság továbbá felveti, hogy a jelen ügyben fennállóhoz hasonló kontextusban a jogbiztonság és a bizalomvédelem elveivel ellentétes-e az eredetileg a román nyelvű változatban előírt feltételek tiszteletben tartásával nyújtott állami támogatás visszatérítettése.

34. Végül megállapítja, hogy a nemzeti ítélkezési gyakorlat nem egységes e kérdésekben.

35. E körülmények között a Curtea de Apel Bacău (bákói ítélőtábla) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Valamely uniós rendelet hivatalos román nyelvű változatának helyesbítéséről szóló rendelet, azaz a [helyesbítő rendelet] elfogadása azzal a joghatással jár-e, hogy a helyesbített változatot az eredeti rendelet hatálybalépésétől kezdődően visszamenőleges hatállyal kell alkalmazni, vagy az kizárólag a jövőre nézve, a helyesbítő rendelet hatálybalépését követően fejt ki joghatásokat abban az esetben, ha a nemzeti hatóságok az általános csoportmentességi rendelet eredeti román nyelvű változatában meghatározott feltételeknek megfelelően állami támogatást nyújtottak, és a [helyesbítő rendelet] hatálybalépését követően kérték a nyújtott állami támogatás visszafizetését?

2) Következik-e valamely uniós rendelet nyelvi változatainak egyenértékűségéből, hogy egy tagállam nemzeti hatóságai az általános csoportmentességi rendelet eredeti román nyelvű változatának megfelelően nyújtott állami támogatás kedvezményezettjével szemben az állami támogatás visszatérítésének kérelmezése céljából hivatkozhatnak az említett változatot [helyesbítő rendelet] rendelkezéseire, amennyiben a támogatás kedvezményezettje vétlen volt?

3) Úgy kell-e értelmezni az uniós jogot, különösen a bizalomvédelem és a jogbiztonság elvét, hogy azokkal ellentétes azon állami támogatás visszatéríttetése, amelyet a román nyelvű változatban eredetileg szereplő olyan feltételek betartásával nyújtottak, amelyek ugyanakkor az általános csoportmentességi rendelet többi nyelvi változatában nem léteztek, a helyesbítés pedig a [helyesbítő rendelet] révén az állami támogatás nyújtását követően megtörtént a román nyelvű változatban is?”

36. A Bíróság elnöke a 2024. július 22-i határozatával az eljárás írásbeli és szóbeli szakaszának lefolytatása, valamint az ítélethozatal céljából egyesítette a C-416/24. és C-417/24. sz. ügyeket.

37. A Bizottság írásbeli észrevételeket terjesztett elő. Az ügyben nem tartottak tárgyalást.

IV. Elemzés

A. Előzetes megjegyzések

38. A kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésével lényegében azt kérdezi, hogy a helyesbítő rendelet azzal a joghatással jár-e, hogy a kijavított nyelvi változatot a rendelet által helyesbített általános csoportmentességi rendelet hatálybalépésének időpontjára visszamenőleges hatállyal kell-e alkalmazni, vagy csak a jövőre nézve.

39. A bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésével lényegében azt kérdezi, hogy a nyelvi változatok egyenértékűségének elve lehetővé teszi-e valamely tagállam számára, hogy az általános csoportmentességi rendelet hibás nyelvi változata alapján nyújtott állami támogatás kedvezményezettjével szemben az általános csoportmentességi rendeletnek a helyesbítő rendelet által javított változatára hivatkozzon e támogatás visszatérítésének kérelmezése céljából.

40. Végül a bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdése lényegében annak megállapítására irányul, hogy a bizalomvédelem és a jogbiztonság elvei értelmezhetőek-e úgy, hogy az általános csoportmentességi rendelet hibás nyelvi változata alapján nyújtott állami támogatás kedvezményezettje mentesülhet a szóban forgó támogatás visszatérítésének kötelezettsége alól.

41. Véleményem szerint az első kérdés elvi jellegű, és az általános csoportmentességi rendelet fordítási hibáját kijavító helyesbítő rendelet időbeli hatályának meghatározására irányul. A második és a harmadik kérdés a helyesbítő rendeletnek az általa kijavított hibás változat alapján meghozott támogatási intézkedésekre vonatkozó gyakorlati következményeire vonatkozik. Más szóval mindkettő az ilyen helyesbítő rendelet hatályának kérdését érinti, amely csak annak vizsgálatával határozható meg teljes körűen, hogy egyrészt azon tagállam, amelynek hivatalos nyelve az általános csoportmentességi rendelet hibás változatának nyelve volt, másrészt a magánszemélyek hivatkozhatnak-e a helyesbítő rendeletben előírt javításra, és mikortól kezdve.

42. Ilyen körülmények között úgy vélem, hogy helyénvaló először az előzetes döntéshozatalra irányuló első kérdést megvizsgálni, mielőtt a második és harmadik kérdést együttesen elemeznénk.

B. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésről

43. Előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésével a bíróság lényegében azt kérdezi, hogy a helyesbítő rendeletet úgy kell-e értelmezni, hogy az az általános csoportmentességi rendelet hatálybalépésének időpontjára visszamenőleges hatállyal alkalmazandó.

44. A Bizottság e tekintetben emlékeztet arra, hogy a helyesbítő rendelet 2. cikke úgy rendelkezik, hogy az a Hivatalos Lapban való kihirdetését követő huszadik napon lép hatályba. Az említett rendeletnek tehát csak a jövőre vonatkozó joghatása van. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az eredeti jogi aktus hatálybalépése és a helyesbítő jogi aktus hatálybalépése közötti időszakban a szóban forgó nyelvi változattól függően eltérő szabályokat kellene alkalmazni, mivel ez sértené az uniós jog egységes értelmezését és alkalmazását.

45. Bár a Bizottság álláspontja első pillantásra meglehetősen bonyolultnak tűnik, ez véleményem szerint annak köszönhető, hogy nem könnyű egyértelmű választ adni az általános csoportmentességi rendelet egyik nyelvi változatának fordítási hibáját kijavítani hivatott helyesbítő rendelet időbeli hatályára vonatkozó kérdésre anélkül, hogy részletesebben ne elemeznénk az uniós másodlagos jogi aktusok közzétételére és ebből következő alkalmazására irányadó elveket, különösen az Unió nyelvhasználatára vonatkozó szabályok sajátosságainak fényében. [13]

46. Ezért hasznosnak tartom, hogy röviden áttekintsem ezeket az elveket [14] és a vonatkozó ítélkezési gyakorlatot, mielőtt megvizsgálnám egy olyan rendelet – mint az alapügyben szóban forgó helyesbítő rendelet – időbeli hatályának kérdését, amely egy eredeti rendelet fordítási hibájának kijavítására irányul.

1. Az uniós jogi aktusok közzétételére és későbbi alkalmazására vonatkozó elvek

47. Először is, az uniós jogi aktusok közzétételének szükségessége magából az EUMSZ szövegéből következik. Amint arra a Bíróság rámutat, az EUMSZ 297. cikk rendelkezéseiből következik, hogy valamely rendelet csak akkor alkalmas joghatás kiváltására, ha azt a Hivatalos Lapban közzétették. [15]

48. A Szerződések szövege mellett ez a közzétételi kötelezettség logikusan következik a jogbiztonság elvéből is, amely szerint az uniós szabályozásnak lehetővé kell tennie, hogy az érdekeltek pontosan megismerjék a szabályozás által számukra előírt kötelezettségek terjedelmét. [16]

49. Ezen kívül, bár a jogbiztonság érdekében egy jogi aktus közzétételének szükségessége a tagállamok jogrendszereinek közös követelménye, ez az uniós jog esetében sajátos módon fejeződik ki, tekintettel az uniós jog alkalmazásának nyelvi környezetére.

[13] Emlékeztetőül, az Uniónak 24 hivatalos nyelve van, és nyelvhasználati szabályait az Európai Gazdasági Közösség által használt nyelvek meghatározásáról szóló 1. rendelet (HL 1958. 17., 385. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 1. kötet, 3. o.) határozza meg.

[14] Ezen elvek részletes elemzésével kapcsolatban lásd: Bobek, M., „The Binding Force of Babel: the Enforcement of EC Law Unpublished in the Languages of the New Member States", *Cambridge Yearbook of European Legal Studies*, 9. kötet, 2006–2007, valamint Kalėda S. L., *Przejęcie prawa wspólnotowego przez nowe państwo członkowskie: zagadnienia przejściowe i międzyczasowe*, WPiPG, Varsó, 2003.

[15] 2007. december 11-i Skoma-Lux ítélet (C-161/06, EU:C:2007:773, 33. pont).

[16] 2007. december 11-i Skoma-Lux ítélet (C-161/06, EU:C:2007:773, 38. pont).

50. A Szerződések úgy rendelkeznek, hogy az egyes hivatalos nyelveken készült okmányok egyaránt hitelesek, míg az 1. rendelet úgy rendelkezik, hogy a rendeleteket a hivatalos nyelveken kell megszövegezni. E tekintetben emlékeztetni kell arra az állandó ítélkezési gyakorlatra, amelynek értelmében főszabály szerint valamely uniós jogi aktus valamennyi nyelvi változatának azonos értéket kell tulajdonítani.[17] A nyelvi változatok egyenértékűségének elve – a jogbiztonsággal összefüggésben – tehát azt jelenti, hogy valamely rendelet szabályszerű közzététele olyan tagállam tekintetében, amelynek nyelve az Unió hivatalos nyelvei közé tartozik, e jogi aktusnak a Hivatalos Lapban e nyelven való közzétételét jelenti,[18] és hogy ez a szabályszerű közzététel a szóban forgó jogszabály természetes és jogi személyekkel szembeni alkalmazhatóságának feltétele.[19]

51. Egy ilyen elv a jogbiztonság garantálása mellett biztosítja az uniós jog egységes értelmezését és alkalmazását is, mivel ebből az következik, hogy a Hivatalos Lapban közzétett ugyanazon jogszabály minden nyelvi változatának minden tagállamban azonos jelentése van, és egy uniós jogi rendelkezés egyik nyelvi változata sem élvezhet elsőbbséget más nyelvi változatokkal szemben.[20] A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint a nyelvi változatok egyenértékűsége, mint ami az uniós jog egységes alkalmazását és értelmezését lehetővé teszi, azt is feltételezi, hogy egy rendelkezés különböző nyelvi változatai közötti eltérések esetén az érintett rendelkezést azon szabályozás általános rendszerére és céljára tekintettel kell értelmezni, amelynek az a részét képezi.[21]

52. Végezetül, mivel – amint már említettem – az uniós jogi aktus közzététele előfeltétele annak, hogy a jogi aktus joghatásokat váltson ki, főszabályként lehetővé teszi annak meghatározását is, hogy mikor lépnek hatályba ezek a joghatások. Az EUMSZ 297. cikk úgy rendelkezik, hogy az uniós jogi aktusok a bennük megjelölt napon, illetve ennek hiányában a kihirdetésüket követő huszadik napon lépnek hatályba.

53. A Bíróság azonban bizonyos fokú rugalmasságot enged meg az uniós jogi aktus joghatásainak keletkezése tekintetében annak közzétételével összefüggésben. A Bíróság ennek megfelelően megállapította, hogy az uniós anyagi jogi szabályokat a jogbiztonság és a jogos bizalom elvének tiszteletben tartása érdekében úgy kell értelmezni, hogy azok a hatálybalépésüket megelőzően keletkezett jogviszonyokra csak annyiban vonatkoznak, amennyiben azok szövegéből, céljából és rendszeréből világosan következik, hogy ilyen hatást kell nekik tulajdonítani.[22]

54. Más szóval, az uniós jogi aktus visszamenőleges hatályának kizárása marad az elv, az aktus joghatásai a Hivatalos Lapban való közzétételtől függnek. Mindazonáltal bizonyos kivételes esetekben és az ítélkezési gyakorlat által szigorúan meghatározott feltételek mellett megengedhető, hogy egy uniós jogi aktus a közzétételét megelőzően is kiváltson joghatásokat.

[17] 2003. november 20-i Kyocera ítélet (C-152/01, EU:C:2003:623, 32. pont); 2023. június 15-i Saint-Louis Sucre ítélet (Termelői szervezet elismerése) ítélet (C-183/22, EU:C:2023:486, 28. pont).

[18] 2007. december 11-i Skoma-Lux ítélet (C-161/06, EU:C:2007:773, 34. pont).

[19] 2007. december 11-i Skoma-Lux ítélet (C-161/06, EU:C:2007:773, 37. pont).

[20] 2024. november 28-i Másdi ítélet (C-169/23, EU:C:2024:988, 42. pont); 2023. december 14-i Rivière és társai kontra Parlament ítélet (C-767/21 P, EU:C:2023:987, 47. pont).

[21] 2025. február 13-i Verbraucherzentrale Berlin (A kezdeti kötelezettségvállalási időtartam fogalma) ítélet (C-612/23, EU:C:2025:82, 31. pont); 2024. november 28-i Másdi ítélet (C-169/23, EU:C:2024:988, 42. pont).

[22] 2022. június 22-i Volvo és DAF Trucks ítélet (C-267/20, EU:C:2022:494, 31. pont); 2021. december 21-i Skarb Państwa (Gépjármű-felelősségbiztosítási fedezet) ítélet (C-428/20, EU:C:2021:1043, 33. pont). Lásd még: 2019. április 30-i Olaszország kontra Tanács (A földközi-tengeri kardhal halászati kvótája) ítélet (C-611/17, EU:C:2019:332, 106. pont).

2. A helyesbítő rendelet időbeli hatálya

55. Emlékeztetőül, a helyesbítő rendelet célja a jelen esetben az általános csoportmentességi rendelet román nyelvű változatában található fordítási hiba kijavítása bizonyos állami támogatások potenciális kedvezményezettjei körének meghatározása tekintetében. Más szóval a fordítási hiba a szóban forgó rendelkezés tartalmában hibát eredményezett, bár ez a hiba első látásra nem okozott nehézséget a jogszabály értelmezésében, mivel annak szövege, bár hibás, de egyértelmű.

56. A helyesbítő rendelet tehát összhangba hozza az általános csoportmentességi rendelet román nyelvű változatát a többi nyelvi változattal, és kijavítja az ebből eredő lényeges hibát.

57. El kell tehát dönteni, hogy a kijavítást úgy kell-e tekinteni, hogy az csak a jövőre nézve, a hatálybalépését követően vált ki joghatást, vagy értelmezhető úgy, hogy az általános csoportmentességi rendelet román nyelvű változatát az általános csoportmentességi rendelet hatálybalépésétől kezdődően – tehát már a helyesbítő rendelet hatálybalépését megelőzően – a javított változatában kell értelmezni.

58. Amint a Bizottság rámutat, a helyesbítő rendelet 2. cikke a rendelet hatálybalépésének időpontját a Hivatalos Lapban való kihirdetését követő huszadik napban határozza meg. Mindazonáltal, amint azt már hangsúlyoztam,[23] a Bíróság ítélkezési gyakorlata elfogadja, hogy egy jogi aktus hatálybalépésének időpontja nem feltétlenül esik egybe a joghatásai keletkezésének időpontjával, mivel bizonyos feltételek mellett az adott jogi aktusnak visszamenőleges hatályt lehet tulajdonítani.

59. Nekem úgy tűnik, hogy a jelen ügyben ez a helyzet. Így egyrészt nem kétséges, hogy a jogalkotónak – azáltal, hogy az általános csoportmentességi rendelet román nyelvű változatának fordítási hibáját a helyesbítő rendelet elfogadásával kijavította – az volt a szándéka, hogy biztosítsa, hogy a román nyelvű változat tartalma többé ne térjen el hiba miatt a többi nyelvi változattól. Más szóval, a helyesbítő rendelet olyan közérdekű célt szolgál, nevezetesen az uniós jogszabályok különböző nyelvi változatai közötti összhangot, amely indokolja, hogy úgy értelmezzék, hogy az visszamenőleges hatállyal, pontosabban az általa helyesbített általános csoportmentességi rendelet hatálybalépésétől kezdődően vált ki joghatást. Másrészt, a helyesbítő rendelet visszamenőleges hatálya a rendelet célkitűzéséből is egyértelműen kitűnik, mivel éppen az célja, hogy az általános csoportmentességi rendelet valamennyi nyelvi változatát összehangolja azáltal, hogy a román nyelvű változat fordítási hibáját kijavítja. Ezért nem lenne sem hatékony, sem következetes az az álláspont, hogy e javítás csak a jövőre vonatkozik, és így az általános csoportmentességi rendelet hatálybalépése és a helyesbítő rendelet hatálybalépése közötti időszakra vonatkozóan eltérések maradnának.

60. Ilyen körülmények között úgy vélem, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésre úgy kell válaszolni, hogy a helyesbítő rendeletet visszamenőleges hatályúként kell értelmezni, és a helyesbítő rendelet tárgyát képező, az általános csoportmentességi rendelet román nyelvű változatában szereplő hibát ezen utóbbi jogszabály hatálybalépésétől kezdve kijavítottnak kell tekinteni.

[23] Lásd a jelen indítvány 54. pontját.

C. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második és harmadik kérdésről

61. Második és harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi, hogy az általános csoportmentességi rendelet román nyelvű változatát kijavító helyesbítő rendeletet úgy kell-e értelmezni, hogy az általános csoportmentességi rendelet hibás nyelvi változata alapján nyújtott támogatásokat vissza kell-e téríttetni.

62. Általánosságban e két kérdés azt a kérdést veti fel, hogy mind a tagállam, mind a magánszemélyek hivatkozhatnak-e a helyesbítő rendeletre, és ha igen, mely időponttól kezdődően.

63. Ugyanakkor nem hiszem, hogy pusztán a visszamenőleges hatályból az következne, hogy egy tagállam a helyesbítő rendeletre hivatkozhat az általános csoportmentességi rendelet hibás változata alapján nyújtott támogatás visszakövetelése céljából. Mint már kifejtettem, az uniós jog egységes értelmezésének és alkalmazásának elve nem az egyetlen elv, amely az uniós jogi aktusok közzétételének és alkalmazásának kérdését szabályozza. Ezt össze kell egyeztetni más elvekkel, többek között a jogbiztonság és a bizalomvédelem elvével.

1. A jogbiztonság elvéről

a) A jogbiztonság elvének különböző vonatkozásai

64. Hangsúlyoznom kell, hogy a jogbiztonság elvére való hivatkozás önmagában nem ad egyértelmű választ a helyesbítő rendelet hatályára vonatkozó kérdésre anélkül, hogy előzetesen ne határoznánk meg ezen elv tartalmát. Úgy vélem ugyanis, hogy a jogbiztonság elve az esettől, illetve attól függően, hogy ki hivatkozik rá, különböző megoldásokhoz vezethet. [24]

65. Konkrétabban, mivel a jogbiztonság elve az Unió összefüggésében mind a nyelvi változatok egyenértékűsége, mind az uniós jog egységes értelmezése és alkalmazása elvének alapját képezi, a jelen ügyben való hivatkozása két ellentétes eredményre vezethet. Így az uniós intézmények – akárcsak a Bizottság az írásbeli észrevételeiben – az uniós jog egységes értelmezésének és alkalmazásának szükségességére hivatkoznának annak megállapítása érdekében, hogy a román nyelvű általános csoportmentességi rendeletet a jogbiztonság elvére tekintettel a hatálybalépésétől kezdődően a helyesbítő rendelettel javított változatnak megfelelően kell értelmezni.

66. Ezzel szemben az e tagállamban élő magánszemélyek a jogbiztonság elvére hivatkoznának annak érdekében, hogy az általános csoportmentességi rendelet helyesbítő rendelet általi kijavítása előtti, hibás nyelvi változatát alkalmazhassák. Véleményem szerint ez a jogbiztonság elvének azon értelmezése, amelyre az előzetes döntéshozatalra előterjesztett a második és harmadik kérdés megválaszolása érdekében támaszkodni kell, egyrészt, mivel ezen kérdések pontosan a helyesbítő rendeletnek a Romániában élő magánszemélyek jogi helyzetére gyakorolt hatását kívánják meghatározni, másrészt, mert a jogbiztonság elve, mint az uniós jog egységes értelmezésének és alkalmazásának garanciája a jelen ügyben – az általam az alábbiakban kifejtett okok miatt – korlátozott.

[24] Bobek, M. a jogbiztonság elvét „üres kagylóhéjnak” nevezi, amelynek tartalma az alkalmazása alapjául szolgáló értékektől függően változik. Lásd: Bobek, M., „The Binding Force of Babel: the Enforcement of EC Law Unpublished in the Languages of the New Member States”, *Cambridge Yearbook of European Legal Studies*, i.m., 14. o.

b) A magánszemélyek jogbiztonsága

67. A jogbiztonság elvéből következik, hogy valamely tagállam természetes és jogi személyeivel szemben csak a Hivatalos Lapban szabályszerűen közzétett jogi aktusra lehet hivatkozni, és hogy az ilyen jogi aktus szabályszerű közzététele valamely tagállam tekintetében az e tagállam nyelvén történő közzétételt jelenti. [25]

68. Véleményem szerint a jelen ügyben két következtetést lehet levonni az említett ítélkezési gyakorlatból.

69. Először is az következik belőle, hogy az általános csoportmentességi rendelet román nyelvű, fordítási hiba miatt hibás változata közé lett téve a Hivatalos Lapban, és ezért ugyanolyan hiteles volt, mint az összes többi nyelvi változat a többi tagállamban.

70. Másfelől, és *a contrario*, véleményem szerint ebből az is következik, hogy a helyesbítő rendelet által végzett módosításra, még ha visszamenőleges hatályú is, ebben a helyzetben nem lehet hivatkozni azon természetes és jogi személyekkel szemben, akik az általános csoportmentességi rendeletnek a Hivatalos Lapban közzétett téves, de hiteles változatára támaszkodtak. [26]

c) Az uniós jog egységes értelmezése és alkalmazása céljából történő rendszertani és teleologikus értelmezés lehetetlensége

71. Az a tény, hogy a helyesbítő rendelet hatálybalépése előtt a nyelvi változatok között eltérés volt, nem változtathat ezen a megállapításon. Jóllehet ugyanis igaz, hogy az uniós jog egységes értelmezése és alkalmazása érdekében az ítélkezési gyakorlat a különböző nyelvi változatok közötti eltérések esetén megköveteli, hogy a szóban forgó rendelkezést „azon szabályozás általános rendszerére és céljára tekintettel kell értelmezni, amelynek az a részét képezi”, [27] nem hiszem, hogy a jelen ügyben ilyen értelmezés elképzelhető. A rendszertani és teleologikus értelmezés alkalmazása véleményem szerint korlátozott, jóllehet célja az uniós jog egységes értelmezésének és alkalmazásának biztosítása, a jogbiztonság elvének kifejezéseként.

72. Megjegyzem, hogy a Bíróság ezt az ítélkezési gyakorlatot olyan esetekben alakította ki, amikor egy rendelkezés értelmezése olyan nehézségekkel jár, amelyek indokolttá teszik, hogy több nyelvi változatot vizsgáljanak meg, és eltérések esetén teleologikus és rendszertani értelmezéshez folyamodjanak. A jelen ügyben nem ez a helyzet. Amint arra már rámutattam, az általános csoportmentességi rendelet román nyelvű változatának hibás rendelkezése egyértelmű volt, és nem okozott értelmezési nehézséget. Amint azt a Bíróság megállapította, bár egy ilyen értelmezés elvileg lehetséges a szövegezésbeli többértelműség feloldása érdekében, nem járhat olyan eredménnyel, hogy megfossza a rendelkezés egyértelmű és pontos szövegét annak hatékony érvényesülésétől. [28] Más szóval a rendszertani és teleologikus értelmezés nem vezethet egy rendelkezés szövegéből egyértelműen kitűnő, világos értelmének megváltoztatásához vagy figyelmen kívül hagyásához.

[25] 2007. december 11-i Skoma-Lux ítélet (C-161/06, EU:C:2007:773, 34. és 37. pont).

[26] Ezzel kapcsolatban lásd: Kowalik-Bańczyk, K., „Art. 297”, in: Kornobis-Romanowska, D., Łacny, J., Wróbel, A., *Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Komentarz. Tom III (art. 223-358)*, 2012, Varsó.

[27] 2025. február 13-i Verbraucherzentrale Berlin (A kezdeti kötelezettségvállalási időtartam fogalma) ítélet (C-612/23, EU:C:2025:82, 31. pont); 2024. november 28-i Másdi ítélet (C-169/23, EU:C:2024:988, 42. pont).

[28] 2024. november 14-i Bizottság kontra Németország (Kaszálórétek romlása) ítélet (C-47/23, EU:C:2024:954, 141. pont); 2024. március 21-i Gjensidige ítélet (C-90/22, EU:C:2024:252, 58. pont).

73. Természetesen lehet azzal érvelni, hogy egy uniós jogi aktus hibás rendelkezését alkalmazó tagállam helyzeténél fogva rendelkezik a jogszabály bizonyos fokú ismeretével, amely alapján feltételezhetné, hogy a szövegkörnyezet és a cél fényében egy egyértelmű rendelkezés adott nyelvi változata hibás lehet. Másrészről viszont magánszemélyek esetében nem feltételezhető ez az ismeret, és a természetes vagy jogi személyektől ezért nem követelhető meg, hogy vizsgálják meg egy egyértelműen megfogalmazott rendelkezés többi nyelvi változatát, és állapítsák meg annak célját és szövegkörnyezetét, különösen akkor, ha a rendelkezés szövegéből semmi nem okoz értelmezési nehézséget.

74. Ilyen körülmények között kizárólag a rendelkezés román nyelvű változatának a Hivatalos Lapban a helyesbítő rendelet általi kijavítását megelőzően közzétett szövegére lehet hivatkozni az e tagállamban lévő jogi és természetes személyekkel szemben. Ebből következik, hogy a helyesbítő rendelet a hatálybalépését megelőzően nem alkalmazható a tagállamban élő azon természetes és jogi személyekkel szemben, akik az általános csoportmentességi rendelet hibás nyelvi változata alapján meghozott támogatási intézkedésekben részesültek.

75. Ez még inkább igaz a bizalomvédelem elvének fényében.

2. A bizalomvédelem elvéről

76. A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatában úgy ítéli meg, hogy a bizalomvédelem elvére való hivatkozás joga feltételezi, hogy az Unió hatáskörrel rendelkező hatóságai pontos, feltétlelhez nem kötött és egybehangzó, valamint hitelt érdemlő és megbízható forrásokból származó ígéreteket nyújtottak az érdekelt számára. [29] E jog ugyanis minden jogalanyt megillet, akiben az Unió valamely intézménye, szerve vagy hivatala – konkrét ígéretet téve neki – megalapozott várakozásokat keltett. Ilyen ígéretnek minősül a közlés formájától függetlenül a pontos, feltételhez nem kötött és egybehangzó tájékoztatás. [30]

77. Az állami támogatási programokra vonatkozó jog tekintetében azonban az ítélkezési gyakorlat korlátozó jellegű. A Bíróság ennek megfelelően úgy ítélte meg, hogy figyelembe véve a Bizottság által az állami támogatások felett az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésében előírt eljárás alapján gyakorolt ellenőrzés kötelező jellegét, a támogatás kedvezményezett vállalkozásai főszabály szerint csak akkor bízhatnak jogosan a támogatás szabályszerűségében, ha azt az e cikkben előírt eljárás betartásával nyújtották. [31] Különösen, ha a támogatást a Bizottsághoz való előzetes bejelentés nélkül hajtották végre, és így az az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdése értelmében jogellenes, a támogatás kedvezményezettjének ebben az időpontban nem állhat fenn jogos bizalma arra vonatkozóan, hogy a támogatást szabályszerűen nyújtották. [32]

78. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a bizalomvédelem elvére nem lehet hivatkozni valamely uniós jogi szöveg egyértelmű rendelkezésével szemben, és az uniós jogot alkalmazni köteles nemzeti hatóság – uniós joggal ellentétes – magatartása nem alapozhat meg a gazdasági szereplőben jogos bizalmat az uniós joggal ellentétes bánásmódban való részesülésre vonatkozóan. [33]

[29] 2019. április 30-i Olaszország kontra Tanács (A földközi-tengeri kardhal halászati kvótája) ítélet (C-611/17, EU:C:2019:332, 112. pont); 2019. március 5-i Eesti Pagar ítélet (C-349/17, EU:C:2019:172, 97. pont).

[30] 2019. március 5-i Eesti Pagar ítélet (C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, 97. pont).

[31] 2019. március 5-i Eesti Pagar ítélet (C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, 98. pont).

[32] 2019. március 5-i Eesti Pagar ítélet (C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, 98. pont).

[33] 2019. március 5-i Eesti Pagar ítélet (C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, 104. pont).

79. A Bíróság ugyanakkor elfogadja a jogellenes támogatás kedvezményezettjének azon lehetőségét, hogy olyan rendkívüli körülményekre hivatkozzon, amelyek jogszerűen megalapozhatták az e támogatás szabályszerűségébe vetett bizalmát, és ebből következően megtagadja annak a visszatérítését. [34]

80. Ahogyan azt a Bizottság is állítja, úgy tűnik számomra, hogy a jelen ügyben ez a helyzet. Egyrészt ugyanis az általános csoportmentességi rendelet román nyelvű, lényeges hibát tartalmazó változatát közzétették a Hivatalos Lapban, így az e tagállamban hitelesnek minősült, és így a támogatás kedvezményezettjeiben bizalmat ébreszthetett arra vonatkozóan, hogy ők valóban a szóban forgó intézkedések kedvezményezettjei közé tartoznak. Másrészt megjegyzem, hogy a nemzeti rendelkezések, amelyek alapján a támogatási intézkedéseket meghozták, nemcsak pontosan átveszik az általános csoportmentességi rendelet román nyelvű változatának hibás szövegét, hanem a Bizottság is jóváhagyta azokat. Szeretném felhívni a figyelmet arra is, hogy a jogszabályoknak a Hivatalos Lapban történő szabályszerű közzétételéért az Unió intézményei felelősek. Ilyen körülmények között úgy vélem, hogy a hiba, amely alapján a támogatást a kedvezményezetteknek nyújtották, nem csak a román hatóságoknak tulajdonítható, amelyek magatartását az uniós joggal ellentétesnek kell tekinteni, hanem a Bizottságnak is. Az uniós közigazgatás tehát konkrét ígéretek révén megalapozott várakozásokat keltett a meghozott támogatási intézkedések jogszerűségére vonatkozóan.

81. Véleményem szerint a bizalomvédelem elvével ellentétes a helyesbítő rendelettel kijavított általános csoportmentességi rendelet hibás nyelvi változata alapján nyújtott támogatások visszatéríttetése.

3. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második és harmadik kérdésre vonatkozó következtetés

82. A fentiekből következik, hogy véleményem szerint az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második és a harmadik kérdésre úgy kell válaszolni, hogy az általános csoportmentességi rendelet román nyelvű változatát kijavító helyesbítő rendeletet a jogbiztonság és a bizalomvédelem elveinek fényében értelmezve úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes, ha az említett tagállam azon magánszemélyeivel szemben hivatkozni lehet rá, akik az általános csoportmentességi rendelet hibás változata alapján a helyesbítő rendelet hatályba lépése előtt nyújtott támogatási intézkedésekben részesültek, így a tagállam nem hivatkozhat a helyesbítő rendeletre e támogatások visszatérítésének követelése érdekében.

V. Végkövetkeztetés

83. A fentiekre tekintettel javaslom, hogy a Bíróság a következőképpen válaszoljon a Curtea de Apel Bacău (bákói ítélőtábla, Románia) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre:

1) A Szerződés 107. és 108. cikke alkalmazásában bizonyos támogatási kategóriáknak a belső piaccal összeegyeztethetővé nyilvánításáról szóló 651/2014/EU bizottsági rendelet román nyelvű változatának helyesbítéséről szóló, 2021. március 15-i (EU) 2021/452 bizottsági rendeletet

   úgy kell értelmezni, hogy:

[34] 1990. szeptember 20-i Bizottság kontra Németország ítélet (C-5/89, EU:C:1990:320, 16. pont).

az visszamenőleges hatállyal bír, és a helyesbítő rendelet tárgyát képező, a 651/2014 rendelet román nyelvű változatában szereplő hibát ez utóbbi rendelet hatálybalépésétől kezdve kijavítottnak kell tekinteni.

2) A 2021/452 rendeletet a jogbiztonság és a bizalomvédelem elveinek fényében értelmezve

úgy kell értelmezni, hogy:

nem lehet hivatkozni rá azon magánszemélyekkel szemben, akik a rendelet hatálybalépését megelőzően olyan támogatási intézkedésekben részesültek, amelyeket Románia a 651/2014 rendelet hibás román nyelvű változata alapján nyújtott, így ezen a tagállam nem hivatkozhat a 2021/452 rendeletre e támogatások visszatérítésének követelése érdekében.